

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Katowicach

LKA.410.018.02.2020

Pan
st. bryg. mgr inż. Piotr Szojda
Komendant Miejski
Państwowej Straży Pożarnej w Tychach
al. Niepodległości 230
43-100 Tychy

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/20/035 – Funkcjonowanie krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej w Tychach ¹ , al. Niepodległości 230, 43-100 Tychy
Kierownik jednostki kontrolowanej	st. bryg. mgr inż. Piotr Szojda – Komendant Miejski PSP
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none">1. Regulacje prawne i organizacja funkcjonowania krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego² na terenie miasta i powiatu.2. Wymiana informacji i koordynacja działań jednostek KSRG prowadzących działania ratownicze.3. Wyposażenie jednostek oraz wyposażenie i wyszkolenie ratowników.4. Sprawowanie przez komendanta miejskiego PSP nadzoru nad KSRG na terenie miasta i powiatu.
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2019 r. do dnia zakończenia czynności kontrolnych.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach
Kontroler	Michał Kapek, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKA/203/2020 z dnia 30 lipca 2020 r.

(akta kontroli str. 1-2)

¹ Dalej: KM PSP w Tychach, lub Komenda Miejska

² Dalej „ksrg”

³ Dz. U. z 2020 r. poz. 1200 t. j., dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

W ocenie NIK, działania podejmowane przez Komendanta Miejskiego PSP⁵ w okresie objętym kontrolą w zakresie organizacji systemu ratowniczo-gaśniczego, zapewniały jego sprawne funkcjonowanie na całym obszarze miasta Tychy i powiatu bieruńsko-lędzińskiego. Komendant Miejski PSP opracował analizę zagrożeń i zabezpieczenia operacyjnego, a na jej podstawie aktualizował plan ratowniczy. Dysponował bieżącymi informacjami dotyczącymi zdolności do podejmowania działań ratowniczych przez jednostki OSP. Stosownie do wymogu określonego w § 4 ust. 1 pkt 7 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 3 lipca 2017 r. w sprawie szczegółowej organizacji krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego⁶ ustalił zasady powiadamiania i współdziałania podmiotów podczas działań ratowniczych.

Na terenie działania Komendy Miejskiej PSP w Tychach⁷ funkcjonował system selektywnego alarmowania obejmujący wszystkie jednostki OSP włączone do ksrq. W zależności od potrzeb Komendant powiadamiał i współdziałał z innymi podmiotami przy prowadzeniu działań ratowniczych. Zapewnił również pomieszczenia i wyposażenie Stanowiska Kierowania Komendanta Miejskiego (SKKM) wymagane na mocy przepisu § 54 ust. 2 rozporządzenia o ksrq. Funkcjonujący system pozwalał na sprawną wymianę informacji i koordynację prowadzonych działań ratowniczych na terenie miasta i powiatu. Komendant sprawował skuteczny nadzór nad funkcjonowaniem ksrq, w ramach którego – zgodnie z wymogiem określonym w art. 13 ust. 7 pkt 2 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o Państwowej Straży Pożarnej⁸, co roku przeprowadzał inspekcje gotowości operacyjnej podmiotów będących w ksrq, a także dokonywał analizy funkcjonowania ksrq i realizował wnioski z nich płynące.

Stwierdzona w toku kontroli nieprawidłowość, polegająca na braku wymaganego wykształcenia jednego z funkcjonariuszy zatrudnionych w SKKM, nie miała istotnego wpływu na skuteczność podejmowanych przez Komendę działań ratowniczych ani gotowość do podejmowania czynności w ramach ksrq.

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁵ Dalej zwany również „Komendantem”

⁶ Dz. U. z 2017 r., poz. 1319 zwanym dalej: rozporządzeniem o ksrq.

⁷ Dalej zwaną również „Komendą”

⁸ Dz. U. z 2020, poz. 1123 ze zm., zwaną dalej: ustawą o PSP.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe⁹ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Regulacje prawne i organizacja funkcjonowania ksrg na terenie miasta i powiatu

Opis stanu faktycznego

1) Obszar działania KM PSP w Tychach obejmował Tychy (miasto na prawach powiatu) oraz powiat bieruńsko-lędziński. Na terenie powiatu funkcjonowało łącznie 10 jednostek OSP, z czego dziewięć zostało włączonych do ksrg¹⁰ oraz Jednostka Ratowniczo-Gaśnicza KM PSP w Tychach. Łączna liczba ratowników działających na tym terenie nieznacznie zmniejszyła się z 336¹¹ wg stanu na koniec roku 2019, do 330¹² w dniu 30 czerwca 2020 r. Liczba zdarzeń w tym okresie¹³ wyniosła odpowiednio 2 604 i 1 721, przy czym poszczególne działania ratownicze funkcjonariusze PSP podejmowali kolejno 2 160 i 1 484 razy, a OSP – 914 i 444. Dyspozycyjność jednostek OSP w przywołanym okresie zwiększyła się z 96,2% do 98,37%. W przypadku czterech OSP parametr ten uległ zwiększeniu¹⁴, czterech innych – pozostał na takim samym poziomie¹⁵, a jednej – OSP w Chełmie Śląskim – zmniejszył się o 3,77 punktu procentowego¹⁶.

(dowód: akta kontroli str. 533-534, 535-536, 537-538)

W okresie objętym kontrolą nie tworzono planu sieci jednostek ksrg według metodyki Komendy Głównej Państwowej Straży Pożarnej (KG PSP), nie określono również docelowego planu sieci jednostek ksrg na terenie miasta i powiatu. Żadna z działających na terenie powiatu jednostek OSP nie była planowana do realizacji zadań specjalistycznych.

Komendant wyjaśnił, że „(...) nie tworzono planu sieci jednostek ksrg według metodyki KG PSP, z uwagi na istniejącą już sieć jednostek włączonych do ksrg na terenie obszaru operacyjnego KM PSP w Tychach, nie przewidywano włączenia kolejnej. Opracowanie planu sieci jednostek ksrg wg powyższej metodyki doprowadziłoby do wysunięcia wniosku, który potwierdzałby tezę o braku konieczności włączania na obecnym etapie kolejnej jednostki do ksrg”.

W sprawie przyczyn niezaplanowania żadnej z działających na terenie powiatu jednostek OSP do realizacji zadań specjalistycznych z zakresu ratownictwa Komendant wskazał „(...) na brak specjalistycznego wykształcenia, brak środków finansowych na zakup sprzętu wymaganego dla poszczególnych specjalizacji oraz brak środków finansowych na utrzymanie wymaganego sprzętu”.

(dowód: akta kontroli str. 273-279)

Parametry związane z zabezpieczeniem operacyjnym monitorowane były na bieżąco. Rzeczywiste czasy dojazdów wraz z mapami przedstawiającymi w formie izochrony miejsca z terenu działania KM PSP w Tychach wraz z jednostkami OSP przedstawiono w „Analizie zabezpieczenia operacyjnego” (zatwierdzonej 28 lutego 2019 r.). Zgodnie z zapisami tego dokumentu, określono tam miejsca z następującymi czasami dojazdów:

- dla KM PSP w dobrych warunkach atmosferycznych - do 8 min. (obszar miasta Tychy), od 8 do 15 minut i od 15 do 30 minut (w zależności od odległości miejsca zdarzenia na obszarze działania na terenie powiatu bieruńsko-lędzińskiego);
- dla OSP w dobrych warunkach atmosferycznych - do 15 minut i od 15 do 30 minut;

⁹ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

¹⁰ Dotyczy jednostek OSP w: Bieruniu Starym, Bieruniu Nowym, Czamuchowicach, Bojszowach, Bojszowach Nowych, Międzyrzeczu, Świerczyńcu (jednostka spoza KSRG), Lędzinach, Chełmie Śląskim oraz w Imielinie

¹¹ W tym 100 strażaków PSP i 236 OSP

¹² W tym 99 w PSP i 231 w OSP

¹³ Dotyczy wyłącznie zdarzeń, które miały miejsce na obszarze miasta Tychy i powiatu bieruńsko-lędzińskiego

¹⁴ Dot. OSP: w Bieruniu Starym – z 93,2% do 100%, Bojszowach Nowych – z 97% do 100%, Imielinie – z 87,6% do 93,3% i Lędzinach – z 96,6% do 98,5%.

¹⁵ Dot. OSP w Bieruniu Nowym, Czamuchowicach, Bojszowach Starych oraz Międzyrzeczu – po 100%

¹⁶ Z 98,6% w 2019 r. do 94,83% w pierwszej połowie 2020 r.

- dla KM PSP i OSP w złych warunkach atmosferycznych – do 8 minut (część obszaru miasta Tychy), od 8 do 15 minut i od 15 do 30 minut (w zależności od odległości miejsca zdarzenia na obszarze działania na terenie powiatu bieruńsko-łędzkiego).

Celem skrócenia czasów dojazdów do zdarzeń na terenach graniczących z innymi miastami/powiatami, KM PSP zawarła porozumienia o wzajemnej współpracy z Komendami miast ościennych (Jaworzno, Mysłowice i Pszczyna). Niezależnie jednak od tego – co wynikało zarówno z zapisów zawartych w ww. analizie jak i z treści korespondencji prowadzonej z Komendą Wojewódzką PSP w Katowicach, starostą powiatu bieruńsko-łędzkiego i burmistrzem Bierunia – istniała uzasadniona konieczność utworzenia drugiej jednostki ratowniczo-gaśniczej w Bieruniu.

(dowód: akta kontroli str. 107-114, 362-363, 388-389, 392-394, 414-415, 644-651, 652-664)

Na terenie powiatu nie zostały utworzone wspólne zespoły ratownicze. Odnośnie bieżących informacji o zdolności do podejmowania działań ratowniczych Komendant poinformował, że dysponuje takimi danymi w zakresie: jednostek ochrony przeciwpożarowej zlokalizowanych na terenie działania KM PSP w Tychach, jednostek „zaprzyjaźnionych”¹⁷ (ujętych w systemie SWD PSP), których potencjał ratowniczy jest widoczny w rejestrze programu (są to jednostki graniczące z obszarem operacyjnym KM PSP w Tychach), a także pozostałych jednostek ochrony przeciwpożarowej z terenu województwa śląskiego - za pośrednictwem SKKW PSP w Katowicach lub poprzez telefoniczny kontakt z daną jednostką ksrg.

(dowód: akta kontroli str. 273-279)

W latach 2019-2020 (w pierwszym półroczu) liczba wszystkich interwencji¹⁸ jednostek włączonych do ksrg z terenu miasta Tychy oraz powiatu bieruńsko-łędzkiego wynosiła:

- w przypadku JRG w Tychach - 2 188 w 2019 r. i 1 499 w I połowie roku 2020;
- w przypadku jednostek OSP – 1 050 w 2019 r.¹⁹ i 540 w I połowie roku 2020²⁰.

(dowód: akta kontroli str. 665-671)

2) W okresie objętym kontrolą nie wystąpiły przypadki włączenia lub wyłączenia jednostek ochrony przeciwpożarowej do ksrg. Funkcjonujące na terenie miasta i powiatu dziewięć jednostek OSP zostało włączonych do ksrg na podstawie trójstronnych porozumień (pomiędzy jednostkami OSP, burmistrzami miast lub wójtami gmin, a KM PSP w Tychach), zawartych: w 2000 r. (OSP Bieruń Stary, Bojszowy Stare, Bojszowy Nowe, Imielin i Łędziny), w 2001 r. (OSP Bieruń Nowy i Międzyrzecze), w 2013 r. (OSP Chełm Śląski) oraz w 2015 r. (OSP Czarnuchowice).

Z wyjątkiem ostatniego z wymienionych powyżej porozumień²¹ (OSP Czarnuchowice), wszystkie pozostałe zawarte zostały na podstawie przepisów rozporządzenia MSWiA z 14 września 1998 w sprawie zakresu, szczegółowych warunków i trybu włączania jednostek ochrony przeciwpożarowej do krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego²², na czas nieokreślony. Nie wskazywały w związku z tym okresów obowiązywania, co stało się wymogiem po nowelizacji rozporządzenia.

Zgodnie z wymogami określonymi w § 3 ust. 2 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 15 września 2014 r. w sprawie zakresu, szczegółowych warunków i trybu włączania jednostek ochrony przeciwpożarowej do krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego²³, w ww. porozumieniach określono: deklarowaną gotowość operacyjną, w tym siły i środki jednostki przewidziane do wykorzystania w systemie, zadania ratownicze przewidziane dla jednostki w ramach systemu, wymaganą liczbę i wymagany poziom

¹⁷ M.in. jednostki PSP z miast sąsiednich, z którymi KM PSP w Tychach zawarła porozumienia o współpracy.

¹⁸ Dotyczy zarówno interwencji podjętych na terenie miasta Tychy i powiatu, a także poza nimi

¹⁹ W tym OSP Łędziny – 281, Bieruń Stary – 162, Chełm Śląski – 145, Bieruń Nowy – 137, Imielin – 119, Bojszowy – 105, Czarnuchowice – 53, Bojszowy Nowe – 32 oraz Międzyrzecze – 16.

²⁰ W tym OSP Łędziny – 126, Bieruń Nowy – 96, Bieruń Stary – 87, Imielin i Chełm Śląski – po 55, Bojszowy – 51, Czarnuchowice – 36, Bojszowy Nowe – 24 oraz Międzyrzecze – 10.

²¹ Okres obowiązywania tego porozumienia wyznaczono do dnia 31 grudnia 2020 r.

²² Dz.U. z 1998 r. nr 121 poz. 798

²³ Dz. U. z 2014 r., poz. 1317, w dalszej części określane skrótem „rozporządzenie o włączeniu jednostek do ksrg”

wyszkolenia ratowników, sposób utrzymania stanu gotowości do działań ratowniczych, sposoby alarmowania oraz warunki rozwiązania porozumień.

(dowód: akta kontroli str. 228-266)

Analiza aktualności zapisów dotyczących wykazów sprzętu pozostającego do dyspozycji OSP w ramach ksrg, który został zadeklarowany w każdym z opisanych powyżej porozumień wykazała, że z wyjątkiem OSP Czarnuchowice, wszystkie pozostałe były nieaktualne. Komendant dysponował jednak szczegółową wiedzą o dostępnym sprzęcie każdej z OSP, na bieżąco aktualizując wpisy w systemie SWD-ST.

(dowód: akta kontroli str. 228 i 232, 233, 237, 242, 246, 250, 254, 258, 262 i 266, 524-532)

W sprawie działań jakie zostały podjęte w związku z poleceniem Komendanta Głównego PSP zawartym w piśmie z dn. 22 grudnia 2004 r.²⁴ Komendant poinformował, że „(...) stale i na bieżąco odbywa się kontrola treści porozumień, zwłaszcza w części dotyczącej sprzętu”. Jak podkreślił, „(...) każdorazowo po zakupie lub wymianie takiego sprzętu było to odnotowywane, sprzęt taki wraz z ukompletowaniem był wprowadzany do Bazy Sił i Środków w systemie SWD-ST, jako potencjał ratowniczy jednostki OSP przeznaczony do realizacji postanowień zawartych w porozumieniu, a przede wszystkim do realizacji ustawowych zadań związanych z ratowaniem życia zdrowia i mienia”. Poinformował przy tym, że „(...) w dwóch przypadkach koniecznym było dokonanie zmian w formie aneksu, gdyż nowo zakupiony sprzęt zmieniał typoszereg określony w porozumieniu (dot. OSP Bieruń St. i OSP Łęczyny)”. Komendant zaznaczył również, że „(...) w przyszłości planujemy sukcesywnie dążyć do dostosowania tych umów do zapisów zawartych w obowiązującym rozporządzeniu MSWiA z dnia 15 września 2014 r. (...)”.

(dowód: akta kontroli str. 829-834)

Wyjaśniając przyczyny niezaktualizowania przedmiotowych porozumień Komendant poinformował - również powołując się na przepisy zawarte w § 3 rozporządzenia w sprawie włączania jednostek do ksrg - że „(...) W myśl tegoż paragrafu porozumienie zawarto na czas nieokreślony pod rygorem konieczności wypełnienia jego postanowień, w tym tych związanych z utrzymywaniem właściwego, sprawnego i dostosowanego do występujących zagrożeń sprzętu, (...) jako wartości odtworzeniowej potencjału ratowniczego określonego w pierwotnym porozumieniu, z uwzględnieniem wniosków wynikających z analizy zabezpieczenia operacyjnego sporządzanej przez komendę. Mówi o tym także w swoim brzmieniu § 7 cytowanego wyżej rozporządzenia, gdzie określono, że jednostki włączone do systemu zgodnie z przepisami dotychczas obowiązującymi zachowują przynależność do systemu. Należy podkreślić, że rozporządzenie nie zawiera przepisów przejściowych regulujących kwestię obowiązywania i konieczności zmiany wcześniej zawartych porozumień, ani też nie wskazuje na to, aby taka konieczność powstała za każdym razem kiedy jednostka wymienia lub uzupełnia sprzęt na nowocześniejszy, bardziej dostosowany do działań z coraz nowszymi zagrożeniami, które pojawiają się w rejonie jej działania w związku z postępującym rozwojem cywilizacyjnym. Zważywszy na tą okoliczność oraz wykładnię językową § 7 rozporządzenia, należy domniemywać, że wcześniej zawarte porozumienia nadal obowiązują. Natomiast redakcja § 3 rozporządzenia wskazuje, że określone w tym przepisie reguły odnoszą się do porozumień zawartych po dniu wejścia w życie rozporządzenia. Należy wskazać, że jeżeli zgłaszane informacje dotyczące sprzętu odnosiły się do szczegółowych kwestii nie uregulowanych w rozporządzeniu i zawartych porozumieniach to w naszej ocenie nie istniała konieczność dokonania zmiany przedmiotowych porozumień”.

(dowód: akta kontroli str. 267-270)

3) W kontrolowanym okresie nie zawierano żadnych umów z podmiotami, które dobrowolnie zgodziłyby się współdziałać w akcjach ratowniczych, natomiast obowiązywała w tym czasie jedna umowa – zawarta w dniu 15 maja 2013 r. pomiędzy PSP w Tychach

²⁴ Dotyczącego przeprowadzenia kontroli jednostek OSP włączonych do ksrg pod kątem weryfikacji treści zawartych porozumień i porównania jej ze stanem faktycznym

a Ekspertem/Specjalistą ds. prognozowania zagrożeń i ratownictwa – zgodnie z którą zleceniobiorca²⁵ ten zobowiązał się do wykonywania na rzecz KM PSP w Tychach czynności związanych z prognozowaniem zagrożeń a także ratownictwem podwodnym i transportem wodnym w ramach ksrq.

(dowód: akta kontroli str. 115-116)

Komendant poinformował, że w okresie objętym kontrolą nie było konieczności wzywania jednostek OSP do przywrócenia w wyznaczonym terminie stanów określonych poszczególnymi porozumieniami, nie korzystano również z usług objętych umową z Ekspertem/Specjalistą.

(dowód: akta kontroli str. 273-279)

4) Zgodnie z wymogiem określonym w § 4 ust. 1 pkt 1 *rozporządzenia o ksrq* Komendant Miejski PSP w Tychach opracował analizy zagrożeń (4 stycznia 2019 r. i 3 stycznia 2020 r.) oraz zabezpieczenia operacyjnego (28 lutego 2019 r.) dla miasta Tychy oraz powiatu bieruńsko-łędzińskiego, z uwzględnieniem przepisów zawartych w § 8 ust. 2-5 oraz § 9 przywołanego rozporządzenia, tj. w szczególności:

- wg wzoru określonego w załączniku nr 1 do ww. rozporządzenia zawierającego m.in. arkusz kalkulacyjny uwzględniający kryteria, czynniki ryzyka niezbędne do weryfikacji;
- przy uwzględnieniu takich danych jak: gęstość zaludnienia, stan infrastruktury, liczba i skala zdarzeń, sposób oceny zdarzeń (dot. analizy zagrożeń), a także gotowość operacyjna z podziałem na rodzaj zagrożenia oraz całodobową, roczną lub sezonową dyspozycyjność; obszary dla których prawdopodobne czasy przybycia do zdarzenia pierwszych i kolejnych sił i środków podmiotów ksrq wynosiły do 8 i do 15 minut²⁶; rodzaje i skala zagrożeń oraz zaistniałych i przewidywanych zdarzeń oraz rozmieszczenia sił i środków podmiotów ratowniczych (dot. analizy zabezpieczenia).

(dowód: akta kontroli str. 280-353, 354-361, 362-416)

Odnosnie aktualizacji ww. dokumentów Komendant poinformował, że obecnie prowadzone są prace m.in. w zakresie aktualizacji katalogu zagrożeń, których zakończenie wraz z pełną aktualizacją przewidziano na początek roku 2021.

(dowód: akta kontroli str. 273-279)

Wnioski służące poprawie funkcjonowania jednostek ksrq na terenie miasta i powiatu sformułowano głównie w analizie zabezpieczenia operacyjnego. Dotyczyły one w szczególności: uruchomienia w Bieruniu drugiej jednostki ratowniczo-gaśniczej podlegającej KM PSP w Tychach, zwiększenia liczby jednostek OSP korzystających z systemu e-remiza, wymiany i modernizacji sprzętu, a także bieżącego szkolenia druhów OSP.

Komendant przekazywał sformułowane wnioski corocznie w formie raportu rocznego prezydentowi miasta Tychy, staroście powiatu bieruńsko-łędzińskiego oraz wójtom i burmistrzom tworzących go miast i gmin. Ponadto, informacje dot. ww. zagadnień Komendant przekazywał osobiście w trakcie sesji rad miejskich, gminnych i rady powiatu, a także podczas zebrań sprawozdawczych w poszczególnych jednostkach OSP oraz posiedzeniach Oddziału Powiatowego Związku Ochotniczych Straży Pożarnych RP powiatu bieruńsko-łędzińskiego.

(dowód: akta kontroli str. 414-416, 417-421, 422-431, 432-463)

5) Plan ratowniczy dla miasta Tychy i powiatu bieruńsko-łędzińskiego na lata 2019-2020 zawierał wszystkie elementy określone w § 7 ust. 2 *rozporządzenia o ksrq*. Opracowany został lutym 2018 r. (na rok 2019) i w listopadzie 2019 r. (na rok 2020). Pozytywne opinie

²⁵ Osoba fizyczna.

²⁶ Czas dojazdu wynoszący do 8 minut dotyczy wyłącznie wyznaczonego obszaru obsługiwane zgodnie z planem przez KM PSP Tychy. Dla OSP planowane czasy dojazdów określono w przedziale do 15 minut.

KW PSP w Katowicach uzyskał kolejno w marcu 2018 r. i w grudniu 2019 r., natomiast zatwierdzony został przez prezydenta miasta Tychy oraz starostę bieruńsko-łędzińskiego odpowiednio w kwietniu 2018 r. i w grudniu 2019 r.

W marcu 2019 r. przeprowadzono aktualizację planu w zakresie dotyczącym danych teleadresowych niektórych podmiotów, inspekcji i służb współdziałających, a także wykazu sił i środków podmiotów wchodzących w skład *ksrg*, jednostek ochrony przeciwpożarowej niebędących podmiotami *ksrg* oraz innych podmiotów mogących wspomagać organizację działań ratowniczych.

W planie graficznym obszarów chronionych, nie wyróżniono obszarów, dla których prawdopodobny czas przybycia do zdarzenia pierwszych i kolejnych sił i środków *ksrg* wynosi odpowiednio do 8 i do 15 minut.

(dowód: akta kontroli str. 3-99, 100-106)

Komendant wyjaśnił, że zgodnie z rozporządzeniem o *ksrg* w planie uwzględniono mapy z obszarem operacyjnym oraz obszarem chronionym. Zaznaczył przy tym, że „*Nie jest wskazane, że obszar chroniony w postaci graficznej musi zawierać prawdopodobny czas przybycia do zdarzenia (...) do 8 i 15 minut*”.

W sprawie miejsca przechowywania planu ratowniczego Komendant poinformował, że „(...) *przechowywany jest na Stanowisku Kierowania Komendanta Miejskiego PSP w Tychach oraz w Wydziale Operacyjno-Szkoleniowym*”. Wskazał jednocześnie, że w praktyce dokument ten wykorzystywany jest przez dyżurnych na stanowisku kierowania komendy miejskiej (SKKM), funkcjonariuszy przywołanego wydziału w związku z prowadzonymi akcjami ratowniczymi oraz ćwiczeniami wymagającymi utworzenia tzw. sztabu.

(dowód: akta kontroli str. 273-279)

6) Funkcjonujące na terenie miasta i powiatu podmioty, które były włączone do *ksrg*, w warunkach pandemii koronawirusa prowadziły współpracę m.in.: ze szpitalami (ustawianie i obsługa namiotów pełniących rolę polowych izb przyjęć), szkołami, przedszkolami, ośrodkami zdrowia oraz urzędami miast, gmin i starostwa powiatowego (dostarczanie płynów dezynfekcyjnych oraz środków ochrony indywidualnej, ozonowanie pomieszczeń), Komendą Miejską Policji (ozonowanie pomieszczeń i pojazdów służbowych), z pilotami wchodzącymi w skład III Skrzydła Lotnictwa Transportowego Wojska Polskiego (przygotowanie lądowiska, zabezpieczenie startów i lądowań, działania zabezpieczające lądowiska), personelem Państwowego Ratownictwa Medycznego i Lotniczym Pogotowiem Ratunkowym (współpraca wynikająca z działań ratowniczo-gaśniczych).

(dowód: akta kontroli str. 508-523)

Celem zabezpieczenia strażaków *ksrg* w czasie prowadzenia działań ratowniczych w warunkach pandemii, opracowane zostały następujące procedury i wytyczne w zakresie: przeprowadzania rozpoznania „COVID”, prowadzenia działań ratowniczo-gaśniczych, dekontaminacji wstępnej i właściwej ludzi oraz sprzętu, przestrzegania reżimów sanitarnych, postępowania na wypadek nałożenia kwarantanny na budynek komendy, izolowania funkcjonariuszy na terenie komendy, postępowania w sytuacji nagłego, nieprzewidzianego kontaktu z osobą zakażoną SARS-CoV-2 bez zastosowania środków ochrony indywidualnej a także służby wewnętrznej w jednostce ratowniczo-gaśniczej (odpowiednio zredagowane rekomendacje w ww. zakresie przekazano drogą elektroniczną jednostkom OSP). W marcu 2020 r. przeprowadzone zostały również ćwiczenia praktyczne mające na celu nabycie umiejętności stosowania ww. procedur.

(dowód: akta kontroli str. 464-472, 473-493, 494-505)

Ponadto, w związku z koniecznością zapewnienia bezpiecznych warunków pracy zakupiono odpowiednie ilości środków ochrony indywidualnej dla funkcjonariuszy, w tym m.in.: płyny dezynfekcyjne (57 l.), półmaski filtrujące (800 szt.), okulary ochronne (28 szt.), ozonator przemysłowy (1 szt.), kombinezony ochrony biologicznej (40 szt.), spryskiwacze i opryskiwacze (23 szt.), rękawiczki lateksowe (2 000 szt.), termometry (4 szt.), worki na odpady medyczne (120 szt.), maseczki flizelinowe ochronne (350 szt.), urządzenie wysokociśnieniowe (1 kpl.), filtry bakteryjno-wirusowe (10 szt.) oraz maski tlenowe (10 szt.).

(dowód: akta kontroli str. 506-507)

Według stanu na dzień 30 czerwca 2020 r. działające na terenie Tych oraz powiatu bieruńsko-lędzińskiego jednostki podjęły łącznie 534 działania związane z pandemią koronawirusa, z czego 527 dotyczyło zagrożeń miejscowych, sześć – wyjazdów gospodarczych, a jeden - pożaru.

Zdaniem Komendanta, gotowość operacyjna jednostek włączonych do *ksrg* w związku z zagrożeniem ze strony COVID-19 nie uległa zmianie. Jak zaznaczył, aby zapewnić sprawność służby „Wprowadzono cykl szkoleń, wykładów dla funkcjonariuszy Komendy Miejskiej PSP w Tychach w celu zaznajomienia ich z morfologią wirusa SARS-CoV-2, jego drogą transmisji oraz objawami choroby COVID-19”. Poinformował również, że „W związku z wprowadzonymi ograniczeniami dotyczącymi reżimów sanitarnych a tym samym ograniczania do niezbędnego minimum konieczności kontaktowania się ratowników pomiędzy jednostkami, do jednostek OSP drogą elektroniczną zostały wysłane materiały szkoleniowe, wytyczne oraz zalecenia dotyczące zabezpieczenia ratowników podczas prowadzonych działań związanych z SARS-CoV-2 z poleceniem wdrożenia do stosowania i przeszkolenia wszystkich druhów z danej jednostki OSP”.

(dowód: akta kontroli str. 273-279)

7) Informując o trudnościach i ograniczeniach w realizacji zadań związanych z zapewnieniem przygotowania jednostek *ksrg* do prowadzenia działań ratowniczych Komendant wskazał na następujące czynniki:

- 1) zagrożenia spowodowane skutkami pandemii, tj. brak możliwości organizowania szkoleń dla jednostek OSP i ćwiczeń na zewnętrznych obiektach (poza Komendą) zarówno dla strażaków KM PSP w Tychach, jak i jednostek OSP, utrudnienia związane z pozyskiwaniem środków ochrony indywidualnej oraz środków dezynfekujących dla funkcjonariuszy (dotyczy początkowej fazy powstałego zagrożenia);
- 2) nieprecyzyjne regulacje prawne dot. w szczególności:
 - uprzywilejowania pojazdu w ruchu drogowym, tj. jeśli zostanie udowodnione niezachowanie ostrożności (co podnoszą niektóre ubezpieczalnie i kancelarie prawne) to winnym zostaje uznany kierowca pojazdu uprzywilejowanego, pomimo spełnienia wszystkich przesłanek uznających pojazd za uprzywilejowany w ruchu,
 - konieczności zapłaty do ZUS składek za zwolnionego dyscyplinarnie lub na własną prośbę strażaka ze służby (sytuacja ta wynika z art. 60a ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 roku o Państwowej Straży Pożarnej oraz rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 23 grudnia 2003 roku w sprawie przekazywania do ZUS składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe strażaków PSP zwolnionych ze służby),
 - brak możliwości podjęcia czynności kontrolnych w obiektach mieszkalnych lub z funkcją mieszkalną (art. 23 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 roku o Państwowej Straży Pożarnej oraz rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 24 października 2005 roku w sprawie czynności kontrolno-rozpoznawczych przeprowadzanych przez PSP).

(dowód: akta kontroli str. 273-279, 879-881)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia, że przyjęta na terenie działania KM PSP w Tychach organizacja ksrq umożliwiła sprawne funkcjonowanie systemu. Niezaktualizowanie ośmiu z dziewięciu zawartych z jednostkami OSP porozumień, nie wpłynęło na bieżącą i aktualną wiedzę na temat pozostającego do dyspozycji sprzętu, w związku z czym gotowość do podjęcia określonych działań ratowniczo-gaśniczych była zapewniona.

OBSZAR

2. Wymiana informacji i koordynacja działań jednostek ksrq prowadzących działania ratownicze

Opis stanu faktycznego

1) Zasady powiadamiania i współdziałania podmiotów na obszarze miasta i powiatu podczas działań ratowniczych opracowane zostały w formie algorytmów określających sposoby postępowania służby dyżurnej SKKM, stanowiących załączniki od nr 1 do 10 do *Planu ratowniczego dla miasta Tychy i powiatu bieruńsko-łędzkiego*. W powyższych algorytmach uwzględnione zostały w szczególności: służby ratownictwa medycznego i zarządzania kryzysowego, a także Policja, Straż Miejska oraz pogotowia energetyczne, gazowe i dźwigowe.

Komendant poinformował, że przywołane regulacje „(...) wdrożone zostały w oparciu o „Zasady powiadamiania i współdziałania podmiotów na obszarze kraju podczas działań ratowniczych”, opracowane w 2012 roku przez KCKRiOL [Krajowe Centrum Koordynacji Ratownictwa i Ochrony Ludności] i zatwierdzone przez Komendanta Głównego PSP. W związku z tym, że w treści powyższych zasad nie ma nakazowości co do stosowania opracowanych wzorów, ich zapisy zostały wprowadzone w postaci algorytmów określających postępowanie służby dyżurnej SKKM w przypadku wystąpienia danego rodzaju zagrożenia”.

(dowód: akta kontroli str. 698-702)

2) W ramach przeprowadzonych działań ratowniczo-gaśniczych KM PSP współpracowała – oprócz ww. wymienionych podmiotów - m.in. z:

- KM/KP PSP w Jaworznie, Mysłowicach i Pszczynie - na podstawie porozumień zawartych w sprawie wyznaczenia obszarów chronionych oraz określenia zasad wzajemnej współpracy²⁷;
- Ekspertem/specjalistą ds. prognozowania zagrożeń i ratownictwa w dziedzinach ratownictwa podwodnego i transportu wodnego – na podstawie umowy z dnia 15 maja 2013 r.;
- Wodnym Ochotniczym Pogotowiem Ratunkowym, Lotniczym Pogotowiem Ratunkowym, Inspekcją Ochrony Środowiska, służbami sanitarnymi, nadzoru budowlanego, a także pracownikami nadleśnictwa Kobiór i Katowice.

(dowód: akta kontroli str. 77-86, 107-114, 115-116, 210-227)

3) Łączność radiowa (analogowa) na terenie miasta Tychy oraz powiatu bieruńsko-łędzkiego zorganizowana była w oparciu o:

- Rozkaz nr 8 Komendanta Głównego PSP z dnia 5 kwietnia 2019 r. w sprawie wprowadzenia nowych zasad organizacji łączności radiowej;
- *Zasady organizacji łączności alarmowania, powiadamiania, dysponowania oraz współdziałania na potrzeby działań ratowniczych* z dnia 27 listopada 2012 r.;
- Rozkaz 42/2020/WiŁ Śląskiego Komendanta Wojewódzkiego PSP z dnia 21 maja 2020 r. w sprawie organizacji łączności w sieciach radiowych UKF PSP na terenie woj. śląskiego oraz Dokumentację łączności radiowej UKF Komendy Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej w Tychach.

Łączność realizowana była na kanale powiatowym, za pomocą którego SKKM komunikuje się z zastępami jednostek ochrony przeciwpożarowej. Każdy pojazd działający w ramach

²⁷ Poszczególne porozumienia zostały zawarte w dniach: 7 października 2019 r. (KM PSP w Jaworznie i KM PSP w Mysłowicach) oraz 4 października 2019 r. (KP PSP w Pszczynie).

ksrg posiadał radiotelefon przewoźny oraz dodatkowo radiotelefony nasobne stanowiące wyposażenie samochodów gaśniczych, ratownictwa technicznego, samochodu wężowego, samochodów pomocniczych i autodrabiny. Dodatkowo do dyspozycji kierującego działaniem ratowniczym pozostaje osiem kanałów ratowniczo-gaśniczych. W przypadku podziału terenu działań na odcinki bojowe istniała możliwość uruchomienia dodatkowych kanałów dowodzenia, po uprzednim przydzieleniu jednego z kanałów przez SKKW w Katowicach.

Łączność radiowa z innymi podmiotami ratowniczymi realizowana była na terenie akcji z wykorzystaniem kanału sieci MSWiA, który zaprogramowany był na radiostacjach samochodowych oraz nasobnych, a ze statkami powietrznymi (w tym z LPR) - za pomocą kanałów odrębnych.

(dowód: akta kontroli str. 117-174)

4) Wszystkie jednostki OSP włączone do *ksrg* posiadają możliwość alarmowania poprzez system selektywnego alarmowania, który uruchamiany jest bezpośrednio z SKKM.

(dowód: akta kontroli str. 175)

5) Na potrzeby funkcjonowania *ksrg* wykorzystywane były następujące systemy i programy teleinformatyczne:

- SWD-ST – program wykorzystywany przy realizacji działań ratowniczo-gaśniczych, służył do ewidencjonowania wszystkich zdarzeń, wyjazdów, sił i środków. Zintegrowany był z systemem monitoringu pożarowego, stanowił integralną część łączności z Wojewódzkim Centrum Powiadamiania Ratunkowego (WCPR), Policją i Państwowym Ratownictwem Medycznym;
- Terminal ST, Terminal AVL – funkcjonalności zintegrowane z programem SWD. Umożliwiały przesyłanie „kart zdarzeń”, statusów gotowości zastępów, zdjęć z terenu działań, komunikatów oraz lokalizacji pozycji zastępów na mapie w czasie rzeczywistym. Dawały również możliwość uruchomienia nawigacji wytyczającej najkrótszą drogę do miejsca zdarzenia;
- E-remiza – usługa umożliwiająca informowanie druhów OSP o alarmie, opcjonalnie za pomocą programu SWD-ST. Umożliwiała m.in. obserwację aktualnego stanu oraz liczby druhów którzy zadeklarowali stawienie się na alarm w danej jednostce OSP z podziałem na funkcje;
- SOD (system obsługi dofinansowań) – program umożliwiający rozliczanie dotacji finansowych *ksrg* dla jednostek OSP;
- System Monitoringu Pożarowego – system odbierający sygnał alarmowy pożarowy z obiektów objętych ochroną systemów p.poż. do stacji automatycznego centrum odbiorczego w SKKM, który był zintegrowany z systemem SWD-ST.

Komendant poinformował ponadto, że zakres informacji pozyskiwanych bezpośrednio z programu SWD oraz od funkcjonariuszy Wydziału Operacyjno-Szkoleniowego i z SKKM umożliwiał pełne, bieżące monitorowanie stanów zdolności poszczególnych jednostek OSP do podejmowania działań ratowniczo-gaśniczych.

(dowód: akta kontroli str. 698-702)

6) Działania ratownicze dokumentowano zgodnie z zasadami określonymi w § 34 ust. 2 i 3 *rozporządzenia o ksrsg*. W zależności od rodzaju zdarzenia, a także rozwoju sytuacji, wymagane dane oraz informacje wpisywane były do odpowiednich dokumentów (w tym karta zdarzenia, informacja ze zdarzenia, przekazanie miejsca objętego działaniem ratowniczym, karta udzielonej pomocy medycznej), prowadzonych zgodnie z wzorami wskazanymi w załącznikach do ww. rozporządzenia. Karty zdarzenia i informacji ze zdarzenia prowadzono wg „Zasad ewidencjonowania zdarzeń w systemie wspomaganie decyzji Państwowej Straży Pożarnej”, zatwierdzonych przez Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej w dniu 15 kwietnia 2019 r.

Dokumentacja działań ratowniczych poddawana była kontroli przez funkcjonariuszy Wydziału Operacyjno-Szkoleniowego, a następnie zatwierdzana przez komendanta lub zastępcę.

(dowód: akta kontroli str. 176-184)

7) Zgodnie z wymogiem określonym w § 4 ust. 1 pkt 8 *rozporządzenia o ksrg*, Komendant wdrożył do stosowania system dysponowania sił i środków do działań ratowniczych. Obsługa tego systemu odbywała się za pomocą systemów umożliwiających alarmowanie oraz dysponowanie sił i środków, z poziomu SKKM. Przyjęte w tym zakresie procedury określały m.in. rodzaje zastępów oraz minimalną ilość ratowników niezbędną do zadysponowania przy określonym rodzaju zdarzenia we wszystkich dziedzinach ratownictwa.

(dowód: akta kontroli str. 185-201)

8) SKKM zorganizowane zostało w wyodrębnionej, zamkniętej (chronionej przed nieuprawnionym dostępem) części budynku teleinformatycznego centrum bezpieczeństwa, przylegającego do budynku Komendy i funkcjonalnie z nim połączonego. W skład SKKM wchodziły pomieszczenia dyspozytorskie do obsługi zgłoszeń alarmowych oraz wspomagania i/lub koordynacji działań ratowniczych (w dniu oględzin znajdujące się w stanie gruntownego remontu); sala sztabowa (tymczasowo zaadoptowana na stanowiska dyspozytorskie); pomieszczenia techniczne; zaplecza socjalnego (w tym szatnia „czysta”, dwie kuchnie i pokój rekreacyjny) i sanitarno-higienicznego (ubikacje, łazienki), a także korytarz i klatka schodowa.

Oprogramowanie, którym dysponowano w SKKM posiadało funkcjonalności umożliwiające wykonywanie wszystkich czynności i działań określonych w § 4 *rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 24 grudnia 2013 r. w sprawie Systemu Wspomagania Decyzji Państwowej Straży Pożarnej*²⁸, w szczególności sprawną obsługę zdarzeń, alarmowanie i powiadamianie sił, uruchamianie środków krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego, dysponowanie nimi, nadzorowanie i koordynowanie działań ratowniczych, wymianę informacji i danych między wszystkimi jednostkami organizacyjnymi PSP, współpracę z urządzeniami łączności oraz urządzeniami umożliwiającymi śledzenie pojazdów, nadzór, alarmowanie i powiadamianie sił i środków *ksrg*, a także sterowanie automatyką przemysłową wykorzystywaną w jednostkach organizacyjnych PSP.

(dowód: akta kontroli str. 205-209)

Dyżurująca w dniu oględzin dwuosobowa obsada stanowiska SKKM posiadała wymagane przeszkolenie specjalistyczne w zakresie dyspozytorskim. Z dziewięciosobowego składu zatrudnionych w PSP w Tychach na stanowiskach dyspozytorskich, jedna – pełniąca służbę na tym stanowisku od dnia 1 lipca 2019 r. – takiego szkolenia nie posiadała.

(dowód: akta kontroli str. 202-204, 698-702, 850-851)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Pełnienie służby na stanowisku kierowania przez funkcjonariusza nieposiadającego stosownego przeszkolenia.

Zgodnie z „Zasadami organizacji doskonalenia zawodowego w Państwowej Straży Pożarnej” zatwierdzonymi w dniu 1 grudnia 2016 r. „strażak rozpoczynający służbę jako etatowa obsada w stanowisku kierowania, przystępuje do szkolenia realizowanego zgodnie z programem szkolenia zatwierdzonym przez Komendant Głównego PSP” (rozdział 2.3). W związku z powyższym, funkcjonariusze którzy zostali etatowymi członkami obsad stanowisk kierowania po dniu wejścia w życie ww. zasad, tj. po dniu 1 stycznia 2017 r., byli obowiązani odbyć wymagane szkolenie.

²⁸ Dz. U. z 2013 r., poz. 1723, w dalszej części określane skrótem „rozporządzenie w sprawie SWD PSP”

Z dziewięcioosobowego składu funkcjonariuszy zatrudnionych w PSP w Tychach na stanowiskach dyspozytorskich, jedna osoba – pełniąca służbę na tym stanowisku od dnia 1 lipca 2019 r. – nie posiadała stosownego przeszkolenia, co według wyjaśnienia Komendanta, spowodowane było sytuacją epidemiologiczną w kraju (w 2020 r. KW PSP nie organizowała takich szkoleń).

(dowód: akta kontroli str. 202-204, 698-702)

NIK wskazuje, że obowiązujące w opisanym zakresie wytyczne wskazują jednoznacznie, że rozpoczynając pracę na stanowisku kierownika należy przystąpić do stosownego szkolenia. W omawianym przypadku funkcjonariusz pracował na tym stanowisku bez wymaganych kwalifikacji przez okres ok. ośmiu miesięcy od wystąpienia na terenie kraju zagrożenia pandemicznego, co było niezgodne z przywołanymi powyżej zasadami.

OCENA CZĄSTKOWA

W ocenie NIK Komendant opracował stosowne rozwiązania umożliwiające sprawną wymianę informacji i koordynacji działań pomiędzy jednostkami ksrp prowadzącymi działania ratownicze. Zorganizowane w KM PSP w Tychach stanowisko kierownika było odpowiednio wyposażone i pomimo braku wymaganego wyszkolenia u jednego z zatrudnionych tam funkcjonariuszy, zapewniało prawidłową realizację powierzonych zadań.

OBSZAR

3. Wyposażenie jednostek oraz wyposażenie i wyszkolenie ratowników

Opis stanu faktycznego

1) Minimalny normatyw wyposażenia w pojazdy i sprzęt dla KM PSP w Tychach, ujęty został w tabeli wyposażenia w sprzęt dla województwa śląskiego, zatwierdzonej przez Śląskiego Komendanta Wojewódzkiego PSP w Katowicach w sierpniu 2015 roku.

(dowód: akta kontroli str. 730-737)

Według stanu na koniec 2019 r. KM PSP nie dysponowała następującym sprzętem, który zgodnie z ww. tabelą winien znajdować się na wyposażeniu Komendy: mikrobus do przewozu do 9 osób (łącznie z kierowcą), motopompa pożarnicza (minimum M8/8), mobilny zapas pianotwórczego środka gaśniczego o pojemności min. 4 000 dm³, pompa do wody zanieczyszczonej o wydajności minimum 6 000 dm³/min., zestaw pomp do wody zanieczyszczonej o wydajności łącznej minimum 6 000 dm³/min., łódź ratownicza co najmniej 6 osobowa oraz skokochron o powierzchni pola skoku minimum 40 m². Na dzień 30 czerwca 2020 r. stan ww. braków nie zmienił się.

W porównaniu do standardów minimalnego wyposażenia komend powiatowych (miejskich) PSP określonych w załączniku nr 1 do rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 21 listopada 2014 r. w sprawie szczegółowych zasad wyposażenia jednostek organizacyjnych PSP²⁹, w KM PSP w Tychach brakowało dwóch rzeczy: mikrobusu do przewozu do 9 osób (łącznie z kierowcą) oraz motopompy pożarniczej (minimum M8/8).

(dowód: akta kontroli str. 703-706)

Tłumacząc przyczyny ww. braków Komendant wyjaśnił, że „Analizując potrzeby sprzętowe i wyposażenie KM, w tym te określone w normatywie wyposażenia przy uzupełnianiu jego stanu brano pod uwagę przede wszystkim potrzeby w zakresie jego wykorzystania, a przede wszystkim możliwości finansowe, które nie pozwalają na zakup tak drogiego sprzętu bez wsparcia z zewnątrz (...)”. I tak w przypadku braków:

- mikrobusu do przewozu 9 osób wyjaśnił, że „(...) na wyposażeniu Komendy znajduje się pojazd SLKw który jest przystosowany do przewozu 6-ciu osób

²⁹ Dz. U. z 2014 r., poz. 1793

i posiada przestrzeń ładunkową". Dodał przy tym, że jednostka OSP Lędziny posiada taki pojazd, w związku z czym w razie potrzeby jest do dyspozycji;

- motopompy pożarniczej M8/8, pompy do wody zanieczyszczonej o wydajności min. 6 000 dm³/min. oraz co najmniej 6-cio osobowej łodzi ratowniczej – poinformował, że sprzęt taki znajduje się na wyposażeniu tworzących *ksrg* jednostek OSP, w związku z czym właściwy poziom gotowości operacyjnej jest zachowany;
- utrzymywania mobilnego zapasu środka pianotwórczego min. 4 000 dm³ – poinformował, że „(...) na wyposażeniu Komendy znajduje się zapas 2000 dm³ w dwóch zbiornikach DPPL po 1000 dm³, które w razie potrzeby są dowożone na miejsce działań przy użyciu samochodu SCKw z żurawiem przenośnym typu HIAB”. Zaznaczył jednocześnie, że w sąsiednich jednostkach znajdują się odpowiednie pojemniki o poj. 8 000 dm³, (KP PSP Pszczyna), 6 000 dm³ (KM PSP Sosnowiec) i 10 500 dm³ (KM PSP Gliwice), w związku z czym w razie potrzeby są one dysponowane na miejsce działań;
- skokochronu o powierzchni pola skoku co najmniej 40 m² – wyjaśnił, że na wyposażeniu Komendy znajdowały się dwa skokochrony o powierzchni 21 m² i 20 m², a biorąc pod uwagę, że w ostatnich 10 latach były używane sporadycznie, kupno kolejnego jest nieuzasadnione. Podkreślił przy tym, że „(...) waga oraz rozmiary uniemożliwiają przewożenie go na samochodach gaśniczych lub SCD 42, co w przypadku posiadanego przez nas skokochronu jest możliwe”;
- zestawu pomp do wody zanieczyszczonej – wyjaśnił, że „(...) na wyposażeniu posiadamy taki zestaw, nie mniej jednak ze względu na czasookres ich użytkowania i wyeksploatowanie w bieżącym roku zaplanowano zakup 3 pomp zgodnie z ww. wymaganiami”.

(dowód: akta kontroli str. 842-849a)

W przypadku wchodzących w skład *ksrg* pozostałych jednostek ratowniczych, stan wyposażenia w okresie objętym kontrolą był zgodny z określonym w zatwierdzonej przez MSWiA „Analizie potencjału ratowniczego OSP włączonych do *ksrg* – 2011”³⁰, w związku z czym nie wystąpiła konieczność podejmowania działań dotyczących uzupełnienia braków w wyposażeniu.

Wiek podstawowych pojazdów ratowniczych, którymi dysponowały działające na terenie miasta Tychy i powiatu bieruńsko-lędzińskiego jednostki kształtował się w następujących przedziałach:

- od 0 do 5 lat – siedem pojazdów, w tym trzy w PSP³¹ i cztery w OSP³²;
- od 6 do 10 lat – dziewięć pojazdów, w tym dwa w PSP³³ i siedem w OSP³⁴;
- od 11 do 15 lat – pięć pojazdów, w tym dwa w PSP³⁵ i trzy w OSP³⁶;
- od 16 do 20 lat – trzy pojazdy, (w OSP)³⁷;
- od 21 do 25 lat – trzy pojazdy, (w OSP)³⁸;
- od 26 do 30 lat – dwa pojazdy, (w OSP)³⁹.

(dowód: akta kontroli str. 707-708, 709-710)

2) Przeprowadzone w dniu 15 września oględziny pomieszczeń Komendy oraz wybranego sprzętu ratowniczo-gaśniczego, który pozostawał do dyspozycji funkcjonariuszy,

³⁰ Komenda Główna PSP, Warszawa listopad 2019

³¹ Z czego dwa ciężkie pojazdy ratowniczo-gaśnicze i jedna drabina

³² Z czego po jednym lekkim i ciężkim pojeździe ratowniczo-gaśniczym i dwa średnie

³³ Średnie pojazdy ratowniczo-gaśnicze

³⁴ Z czego dwa lekkie i pięć średnich pojazdów ratowniczo-gaśniczych

³⁵ Po jednym średnim i ciężkim pojeździe ratowniczo-gaśniczym

³⁶ Z czego dwa średnie i jeden ciężki pojazd ratowniczo-gaśniczy

³⁷ Dwa lekkie i jeden ciężki pojazd ratowniczo-gaśniczy

³⁸ Jeden lekki i dwa średnie pojazdy ratowniczo-gaśnicze

³⁹ Po jednym pojeździe ratowniczo-gaśniczym średnim i ciężkim

potwierdziły gotowość oraz właściwe przygotowanie jednostki do podejmowania działań.

(dowód: akta kontroli str. 852-878)

3) Spośród 99 strażaków zatrudnionych w KM PSP w Tychach, 96 posiadało przeszkolenie podstawowe w zawodzie strażaka⁴⁰ (dane wg stanu na 30 czerwca 2020 r.). Wszyscy ukończyli również kurs w zakresie kwalifikowanej pierwszej pomocy. Ponadto, niżej wymieniona liczba strażaków posiadała wyszkolenia specjalistycznie w następujących dziedzinach: doskonalące współdziałania z SP ZOZ Lotnicze Pogotowie Ratunkowe – 61, w zakresie ratownictwa chemicznego i ekologicznego – 46, kierowców-operatorów samochodów z drabiną mechaniczną – 40, obsad stanowisk kierowania PSP – 8, ratownictwa na obszarach wodnych realizowanego przez *ksrg* w zakresie podstawowym – 6, ratownictwa lodowego – 3 oraz instruktorów PSP z zakresu współdziałania z SP ZOZ Lotnicze Pogotowie Ratunkowe – 1.

Istniejące w Komendzie potrzeby szkoleniowe oszacowano na podstawie przeprowadzonych analiz, w niżej podanych zakresach dla następującej liczby strażaków: doskonalące współdziałania z SP ZOZ Lotnicze Pogotowie Ratunkowe – 32, ratownictwa lodowego – 3, kierowców-operatorów samochodów z drabiną mechaniczną – 2 oraz instruktorów PSP z zakresu współdziałania z SP ZOZ Lotnicze Pogotowie Ratunkowe – 1.

(dowód: akta kontroli str. 711-714, 767, 778-808)

Wśród podstawowych kryteriów przyjętych w związku z określeniem potrzeb szkoleniowych, Komendant wymienił m.in.: liczbę kierowców posiadających odpowiednie uprawnienia na zmianach służbowych, liczbę strażaków posiadających kurs stemika motorowodnego, obowiązki przechodzenia różnego rodzaju testów specjalistycznych, badań lekarskich oraz recertyfikacji, a także rodzaje zagrożeń występujących na obszarze operacyjnym Komendy.

(dowód: akta kontroli str. 842-849)

4) Całkowita liczba członków stowarzyszeń OSP wg stanu na 30 czerwca 2020 r. wynosiła 677 druhów, w tym 231 ratowników biorących bezpośredni udział w działaniach ratowniczych. Wyszkolenie w zakresie podstawowym i bhp posiadało 231 (istniejące w tym zakresie potrzeby oszacowano na 29), ratownictwa technicznego - 191 (20), kwalifikowanej pierwszej pomocy - 121 (26), dowódcy - 104 (21), kierowcy konserwatora sprzętu - 78 (15), naczelnika - 70 (9) i zabezpieczenia lądowania i współpracy z Lotniczym Pogotowiem Ratunkowym - 56 (81).

(dowód: akta kontroli str. 715-716, 809-810)

Stopień wyszkolenia strażaków jednostek OSP, które włączono do *ksrg* Komendant analizował na bieżąco, podejmując działania mające na celu szkolenie druhów OSP zgodnie ze zgłaszanymi przez te jednostki potrzebami (wyjątek stanowi pierwsza połowa roku 2020, tj. okres zagrożenia wirusem koronawirusa – w tym czasie szkoleń nie organizowano).

(dowód: akta kontroli str. 689-697)

W ramach sprawowanego nadzoru nad doskonaleniem umiejętności i kwalifikacji członków OSP biorących bezpośredni udział w działaniach ratowniczych, Komendant podejmował działania polegające m.in. na: organizacji szkoleń (podstawowego, ratownictwa technicznego, kierowców konserwatorów sprzętu ratowniczego, dowódców, naczelników, łączności radiowej oraz testów w komorze dymowej); prowadzeniu ćwiczeń doskonalących (taktyki gaszenia pożarów wewnętrznych, ratownictwa technicznego i wodnego); spotkaniach roboczych z Prezesami/Naczelnikami jednostek OSP, w ramach których poruszane były tematy związane między innymi z bhp, taktyką działań gaśniczych w budynkach mieszkalnych, umundurowaniem podczas zabezpieczenia imprez masowych/niemasowych, czy zdarzeniami związanymi z usuwaniem gniazd owadów błonkoskrzydłych.

(dowód: akta kontroli str. 723-729)

⁴⁰ Pozostałych trzech było w trakcie odbywania tego kursu w wyznaczonych szkołach

5) Znajdująca się na terenie KM PSP baza dydaktyczno-szkoleniowa składała się z dwóch sal wykładowych (mogących pomieścić ogółem ok. 50 słuchaczy) oraz dwóch pomieszczeń zamkniętych do realizacji zajęć symulacyjnych. W dniu oględzin część tej bazy znajdowała się w remoncie (sala sztabowa w budynku Teleinformatycznego Centrum Bezpieczeństwa-Centrum Zarządzania Kryzysowego).

Realizując poszczególne szkolenia, do dyspozycji wykładowców pozostawało siedem komputerów, trzy projektory wizyjne, dwa urządzenia nagłaśniające, trzy telewizory, 12 fantomów, 10 ubrań gazoszczelnych (typ 1A), sześć innych kompletów ubrań, dwie tablice dydaktyczne oraz po jednym manekinie, urządzeniu zadymiającym, torbie R-1, desce ortopedycznej oraz komplecie szyn Kramera. Ponadto, w celach szkoleniowych wykorzystywano również sprzęt znajdujący się na samochodach ratowniczo-gaśniczych.

(dowód: akta kontroli str. 717-720, 721-722, 852-878)

W sprawie liczby wykładowców i instruktorów Komendy realizujących poszczególne szkolenia, Komendant poinformował, że organizując szkolenia dla jednostek OSP, do prowadzenia przedmiotowych szkoleń wyznaczano „(...) strażaków KM PSP w Tychach, którzy mogą pełnić funkcje wykładowców lub instruktorów dla tego typu szkoleń. Funkcjonariusze wyznaczeni do prowadzenia zajęć w roli wykładowcy posiadali wykształcenie minimum technika pożarnictwa, a w skład kadry instruktorskiej wchodził wyznaczeni strażacy KM PSP Tychy, posiadający odpowiednie wyszkolenie pożarnicze. Za wyznaczenie strażaków do prowadzenia szkoleń odpowiedzialny był dowódca zmiany służbowej pełniącej służbę w dniu kiedy odbywało się szkolenie”. Do przeprowadzanych szkoleń nie angażowano zewnętrznych wykładowców, nie organizowano również szkoleń e-learningowych.

(dowód: akta kontroli str. 842-849)

W oparciu o „Zasady organizacji szkoleń członków ochotniczych straży pożarnych biorących bezpośredni udział w działaniach ratowniczych”, w okresie objętym kontrolą przeprowadzono łącznie trzy szkolenia. Po jednym podstawowym – ukończyło je 15 druhów⁴¹ w tym 14 z jednostek OSP wchodzących w skład ksrg, dla kierowców konserwatorów sprzętu ratowniczego – ukończyło je 23 druhów⁴² w tym 21 z jednostek OSP wchodzących w skład ksrg oraz naczelników OSP – ukończyło je 13 druhów, wszyscy z jednostek OSP wchodzących w skład ksrg.

Ponadto, w kontrolowanym okresie zorganizowano dodatkowo po jednym szkoleniu dotyczącym zasad postępowania podczas zdarzeń związanych z butlami z acetylenem – uczestniczyło w nim 18 druhów, w tym 16 z jednostek wchodzących do ksrg oraz bhp i ochrony danych osobowych w jednostkach OSP, w którym uczestniczyło 16 druhów, w tym 14 z jednostek wchodzących w skład ksrg.

Na ćwiczenia w komorze dymowej skierowanych zostało łącznie 86 druhów z OSP, z czego 59 w 2019 r. a 27 w roku 2020 (do dnia 30 czerwca).

(dowód: akta kontroli str. 767, 768-777)

6) Zgodnie z dwoma rozkazami Śląskiego Komendanta Wojewódzkiego PSP⁴³ w okresie objętym kontrolą Komendant Miejski PSP w Tychach zobowiązany był m.in. do zorganizowania raz w roku ćwiczeń powiatowych. W związku z czym, we wskazanych terminach przeprowadzono: w kwietniu 2019 r. – ćwiczenia taktyczno-bojowe i zgrywające na terenie Tyskich Browarów Książących w Tychach oraz we wrześniu 2020 r. – taktyczno-bojowe i zgrywające na okoliczność wypadku z osobą poszkodowaną na wysokości.

(dowód: akta kontroli str. 738-746)

W 2019 r., zgodnie z ww. rozkazem Komendant zorganizował ćwiczenia ratownicze powiatowe we wskazanej jednostce, natomiast w roku 2020 – za zgodą KW – dokonano

⁴¹ Z 18 zgłoszonych – trzech nie dopuszczono do egzaminu

⁴² Z 25 zgłoszonych – dwóch nie dopuszczono do egzaminu

⁴³ Rozkazy Nr: 3.2019 Śl. KW PSP z dnia 18 stycznia 2019 r. oraz 10.2020 z dnia 3 lutego 2020 r. w sprawie przeprowadzenia w 2019 r./2020 r. corocznych ćwiczeń pododdziałów wchodzących w skład Wojewódzkiego Odwodu Operacyjnego Śląskiej Brygady Odwodowej, ćwiczeń pododdziałów wchodzących w skład Batalionu Centralnego Odwodu Operacyjnego Śląskiej Brygady Odwodowej oraz ćwiczeń sprawdzających powiatowy/miejski plan ratowniczy.

zmiany zakresu ćwiczeń i we wrześniu przeprowadzono ćwiczenia dotyczące ratownictwa wodnego.

W ćwiczeniach zorganizowanych na terenie Zakładu Kompanii Piwowarskiej – Browary Tyskie, wzięły udział cztery zastępy z JRG Tychy, jeden z JRG 2 Piotrowice i dodatkowo funkcjonariusze Zakładowej Grupy Ratownictwa Chemicznego – Tyskich Browarów Książęcych. Przyjęte założenia obejmowały – zgodnie z przywołanym rozkazem KW – wyciek amoniaku z uszkodzonej instalacji. Analizę z tych ćwiczeń sporządzono w kwietniu 2019 r.

Przeprowadzone we wrześniu 2020 r. ćwiczenia obejmowały działania podejmowane w związku z potencjalnym zdarzeniem – ratowaniem osób poszkodowanych w wyniku wywrócenia jednostek pływających na skutek nawałnicy. Udział w ćwiczeniach wzięły JRG Tychy, trzy jednostki OSP (Imielin, Bojszowy Nowe i Czarnuchowice) oraz ratownicy WOPR. Analiza z tych ćwiczeń, w dniu kontroli NIK⁴⁴, znajdowała się w trakcie opracowania.

Analiza z ćwiczeń przeprowadzonych na terenie Tyskich Browarów Książęcych zawierała m.in. wnioski w zakresie: poprawy komunikacji z wyznaczonymi pracownikami zakładu odpowiedzialnymi za ewakuację i istotne procesy technologiczno-produkcyjne, poprawy łączności podczas prowadzenia akcji rozpoznania, ujednoczenia zasad dekontaminacji, poprawy łączności pomiędzy pracownikami ochrony a osobą odpowiedzialną za działania zakładowej służby ratowniczej, poprawy oznakowania i zabezpieczenia szlaków komunikacyjnych, dróg dojazdowych oraz pracowników niezbędnych do utrzymania ruchu i procesów technologicznych zakładu.

Wnioski, które sformułowano na etapie dokumentacji z przeprowadzonych we wrześniu 2020 r. ćwiczeń ratownictwa wodnego dotyczyły: dalszego doskonalenia zawodowego strażaków w zakresie budowy jednostek pływających oraz sposobów postępowania w czasie ich awarii czy wywrócenia, zmian w statusie suchych skafandrów ratowniczych i/lub ubrań wypornościowych w wykazie obowiązkowego i zalecanego wyposażenia⁴⁵, doskonalenia współpracy z WOPR oraz konieczności doposażenia jednostek w wodoszczelne pokrowce na radiostacje przenośne.

(dowód: akta kontroli str. 747-756, 811-828)

Ponadto, w 2019 r. Komendant zorganizował dwa ćwiczenia obiektowe na terenach Fiat Chrysler Automobiles Poland w Tychach⁴⁶ (z których również sporządzono analizę) oraz Stadionu Miejskiego zlokalizowanego w Tychach przy ul. Edukacji 7.

W pierwszym przypadku udział wzięły cztery zastępy z JRG Tychy oraz jeden z Zakładowej Służby Ratowniczej Sirio – Poland. Zgodnie z przyjętymi założeniami przećwiczone zostały taktyka gaszenia pożarów wewnętrznych w obiektach administracyjnych na terenie zakładu (pożar w budynku administracyjno-usługowym) oraz zasady współpracy biorących udział w akcji ratowników z pracownikami i służbami zakładu.

W drugim – uczestniczyły cztery zastępy z JRG Tychy (3 dni każda zmiana służbowa) oraz pięć jednostek OSP włączonych do ksrg (Bojszowy, Chełm Śląski, Łędziny, Czarnuchowice i Bieruń Stary). Przeprowadzone ćwiczenia miały na celu zapoznanie z obiektem, w szczególności z układem pomieszczeń, dróg i ciągów komunikacyjnych i ewakuacyjnych, rozmieszczeniem instalacji hydrantowej i podręcznego sprzętu gaśniczego, zaznajomienie się z wprowadzonymi przepisami oraz obostrzeniami (ćwiczenia zorganizowano ze względu na międzynarodowe mistrzostwa świata drużyn młodzieżowych w piłce nożnej U-20).

Sformułowane w związku z wyżej opisanymi ćwiczeniami wnioski dotyczyły w szczególności:

- poprawy sprawności komunikacji pomiędzy zespołami ratowników (rotami), regularnego ćwiczenia w warunkach dużego zadymienia, regularnego organizowania ćwiczeń doskonalących dla strażaków OSP w zakresie pracy w zadymionych pomieszczeniach (FCA Poland);

⁴⁴ 5 października 2020 r.

⁴⁵ Przeniesienie z poz. „zalecane” do „obowiązkowe”.

⁴⁶ W dalszej części określane skrótem „FCA Poland”

- potwierdzenia skutecznego zapoznania się z obiektem i jego istotnymi częściami, weryfikacji skuteczności istniejącej na terenie obiektu łączności radiowej oraz możliwości poboru wody poprzez nasady ssawne przy zbiornikach p.poż. (Stadion Miejski).

(dowód: akta kontroli str. 757-761, 762-766)

Sporządzone w 2019 r. analizy nie zawierały jednego z elementów wskazanych w § 44 ust. 2 pkt 1 *rozporządzenia o ksrg*, tj. liczby zaplanowanych i zrealizowanych ćwiczeń w danym roku przez podmioty *ksrg*.

(dowód: akta kontroli str. 747-756, 757-761)

Zdaniem Komendanta brak przywołanego elementu „(...) w żaden sposób nie wpływa na analizę przeprowadzonych ćwiczeń i nie wnosi nic istotnego do całości analizy”. Nie wyjaśnił jednak przyczyn, z powodu których w sporządzonych analizach zostało to pominięte.

(dowód: akta kontroli str. 842-849)

NIK zwraca uwagę, że wymienione w przywołanym powyżej przepisie elementy analizy z przeprowadzonych ćwiczeń ratowniczych mają charakter obligatoryjny, wobec czego, w prawidłowo sporządzonym dokumencie, wszystkie powinny być uwzględnione.

Odnośnie do działań, jakie zostały podjęte w związku ze sformułowanymi w wyniku przeprowadzonych ćwiczeń wnioskami Komendant poinformował, że polegały one głównie na ich szczegółowym omówieniu ze służbami JRG oraz wykorzystaniu „(...) w procesie doskonalenia zawodowego zmian służbowych JRG”. Ponadto w przypadku FCA doposażono samochody gaśnicze w kredę (celem widocznego oznaczania sprawdzonych pomieszczeń), zalecono jednostce ZSR Sirio Polska zakup zadymiarki (w celu odwzorowania przybliżonych warunków zadymionych pomieszczeń podczas ćwiczeń z gaszenia pożarów wewnętrznych) i przeprowadzono testy w komorze dymowej dla druhów jednostek OSP w dniach 28 listopada 2019 r., 17 i 18 lutego 2020 r.

(dowód: akta kontroli str. 842-849)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

W ocenie NIK wyposażenie jednostek *ksrg* oraz stan wyszkolenia ratowników pozwalał na skuteczne prowadzenie działań ratowniczych. Wchodzące w skład systemu jednostki dysponowały wymaganą liczbą pojazdów, a tworzący je strażacy (w tym również ochotnicy) byli przeszkoleni zgodnie z obowiązującymi przepisami i normami. W ramach swoich obowiązków Komendant organizował zarówno szkolenia dla druhów OSP jak i ćwiczenia doskonalące dla wszystkich podległych mu funkcjonariuszy. Sporządzona w związku z ćwiczeniami dokumentacja poddawana była analizie, a opracowane oceny i wnioski omawiano na bieżąco.

OBSZAR

4. Sprawowanie przez komendanta miejskiego PSP nadzoru nad *ksrg* na terenie powiatu

Opis stanu
faktycznego

1) Harmonogram inspekcji na rok 2019 opracowany został w KM PSP w Tychach w dniu 28 stycznia 2019 r. i zakładał przeprowadzenie dziewięciu inspekcji OSP oraz po trzy w SKKM i JRG. Na 2020 r. harmonogram opracowała w dniu 19 grudnia 2019 r. KW PSP w Katowicach, nakazując przeprowadzenie dziewięciu inspekcji OSP oraz po 3 w SKKM i JRG.

W pierwszej połowie roku 2020 nie przeprowadzono żadnej inspekcji, a zrealizowane w 2019 r. – odbyły się innych terminach, niż określone w harmonogramie.

Ewidencję inspekcji oraz protokoły z ich przeprowadzenia przechowywano w Wydziale Operacyjno-Szkoleniowym.

(dowód: akta kontroli str. 639-643, 672-688)

Komendant wyjaśnił, że „Ilość inspekcji przeprowadzonych w roku 2019 odpowiadała ilości wymaganej w Zarządzeniu nr 10 Komendanta Głównego PSP z dnia 28 grudnia 2017 roku (...)”. Poinformował przy tym, że „Zmiana terminów przeprowadzenia zaplanowanych inspekcji leży w gestii Komendanta Miejskiego PSP w Tychach i nie wymaga dodatkowych uzgodnień z Komendą Wojewódzką PSP w Katowicach. Inspekcje nie zostały przeprowadzone w planowanych terminach z przyczyn obiektywnych między innymi takich jak: wyjazdy do działań ratowniczo – gaśniczych, prowadzenie przez członków zespołów inspekcyjnych innych czynności służbowych – administracyjnych związanych z bieżącą działalnością Komendy, czy warunkami pogodowymi uniemożliwiającymi ich przeprowadzenie (np. wzmożona palność, silne wiatry, burze z gradem, intensywne opady deszczu itp.)”.

(dowód: akta kontroli str. 842-849)

W 2019 r. przeprowadzonych zostało łącznie 15 inspekcji, z czego po trzy w JRG i w SKKM (po jednej na każdej zmianie służbowej) oraz dziewięć we włączonych do ksrq – jednostkach OSP (po jednej w każdej z nich). Wszystkie zrealizowano wg wymogów określonych w Zarządzeniu nr 10 Komendanta Głównego PSP w sprawie sposobu przeprowadzania inspekcji gotowości operacyjnej podmiotów ksrq.

W wyniku zrealizowanych czynności sformułowane zostały wnioski dot. m.in.:

- zwiększenia nacisku na proces samokształcenia oraz kontynuację i utrzymanie dotychczasowego poziomu realizacji ćwiczeń (JRG);
- kontynuacji ćwiczeń w zakresie obowiązujących zasad i procedur (SKKM);
- konieczności stałego podnoszenia umiejętności i kompetencji strażaków poprzez organizację ćwiczeń i szkoleń (m.in. w zakresie bezpieczeństwa ratowników podczas działań ratowniczo-gaśniczych, gaszenia pożarów wewnętrznych, działań związanych z tlenkiem węgla, prowadzenia korespondencji radiowej); mocowania sprzętu na samochodach, aktualizacji wykazu numerów operacyjnych oraz konieczności przygotowania sprzętu do sezonu zimowego (OSP).

Dwie jednostki OSP ocenione zostały „bardzo dobrze” (Bieruń Nowy i Łędziny), sześć – „dobrze” (Czarnuchowice, Chełm Śląski, Bojszowy Stare, Bieruń Stary, Imielin i Bojszowy Nowe), a jedna (Międzyrzecz) – „dostatecznie”⁴⁷.

(dowód: akta kontroli str. 567-638)

Komendant poinformował, że wyniki przeprowadzonych inspekcji oraz sformułowane wnioski poddawane były analizie, a sporządzone sprawozdania przekazano w dniu 2 stycznia 2020 r. do KW PSP w Katowicach.

W sprawie prowadzenia zajęć w zakresie doskonalenia zawodowego dla członków zespołów inspekcyjnych wyjaśnił, że „(...) każdorazowo przeprowadzano ustnie instruktaże dotyczące prowadzenia inspekcji i jej zakresu”. Podkreślił przy tym, że pytania sprawdzające, a także założenia taktyczne opracowano i dobierano pod kątem najczęściej występujących zdarzeń i zagrożeń, celem weryfikacji stopnia przygotowania strażaków do realizacji zadań ratowniczych.

Odnośnie do zaplanowanych, a nieprzeprowadzonych w pierwszej połowie 2020 r. inspekcji Komendant wyjaśnił, że było to spowodowane sytuacją epidemiologiczną.

(dowód: akta kontroli str. 675-688, 829-834)

2) W latach 2019-2020 (do dnia 30 czerwca) Komendant Miejski PSP w Tychach

⁴⁷ OSP w Międzyrzeczu kontrolowano dwukrotnie: 19 czerwca i 17 grudnia 2019 r. Podczas pierwszej inspekcji sformułowana została – zgodnie z obowiązującą metodyką inspekcji - ocena negatywna z powodu braku gotowości operacyjnej (stawienie się tylko dwóch strażaków ochotników). W wyniku przeprowadzonej rekontroli, OSP otrzymała ocenę dostateczną.

przeprowadził jedną analizę działania ratowniczego, o której mowa w § 42 pkt 4 *rozporządzenia o ksrq*. Dotyczyła ona zdarzenia z dnia 30 października 2019 r., zakwalifikowanego jako miejscowe zagrożenie („Kopciowice ul. Osada 1 – porażenie prądem elektrycznym osoby konserwującej słup najwyższych napięć 220 kV”). Analiz innych zdarzeń – w tym zakwalifikowanych jako pożary – w ww. okresie nie opracowano.

Zakres tematyczny przeprowadzonej analizy był zgodny wymogami określonymi w zał. nr 13 do *rozporządzenia o ksrq*, dokument zawierał zarówno oceny jak i wnioski, co do których – pomimo wysłania pełnej analizy do KW PSP w Katowicach w dniu 17 stycznia 2020 r. - Komenda Wojewódzka nie podjęła żadnych działań.

(dowód: akta kontroli str. 539-564, 565-566)

Komendant wyjaśnił, że „W okresie objętym kontrolą nie wystąpiły zdarzenia kwalifikujące się pod obowiązek sporządzenia analizy z działania ratowniczego w oparciu o zapisy § 44 ust. 3 *rozporządzenia o KSRG*”. Poinformował przy tym, że „Korzystając ze swoich uprawnień (...) zlecił sporządzenie analizy ze zdarzenia, które miało miejsce 30 października 2019 roku, a dotyczyło porażonego wysokim napięciem pracownika firmy remontowej na słupie energetycznym”. Jak zaznaczył, w ramach sprawowanego nadzoru realizowana jest „(...) bieżąca weryfikacja prowadzonych działań ratowniczych podczas sprawdzania informacji ze zdarzeń przez dyżurnych SKKM PSP w Tychach, dyżurnych SKKW PSP w Katowicach, a następnie przez Wydział Operacyjno-Szkoleniowy, Zastępcę Komendanta Miejskiego PSP w Tychach lub/i Komendanta Miejskiego PSP w Tychach”.

(dowód: akta kontroli str. 829-834)

3) Z wyjątkiem skargi dotyczącej naruszenia przepisów bhp przez funkcjonariusza OSP w Bieruniu Starym – brak osłony oczu oraz wyłączone ostrzegawcze sygnały świetlne podczas wycinki drzewa – w analizowanym okresie innych skarg/wniosków dotyczących funkcjonowania *ksrq* nie odnotowano.

Skutkiem ww. zawiadomienia Komendant zorganizował spotkanie z druhami OSP w Bieruniu Starym, podczas którego sprawa została wyjaśniona, przeprowadzono również dodatkowe szkolenie w zakresie zasad bhp. Skarżący – drogą mailową – został poinformowany o podjętych działaniach.

(dowód: akta kontroli str. 835-841)

4) Analizę funkcjonowania *ksrq* oraz potencjału ratowniczego na obszarze miasta Tychy oraz powiatu bieruńsko-lęczyńskiego prowadzono w ramach opracowanych na podstawie § 42 pkt 1 i pkt 2 *rozporządzenia o ksrq* analiz: zabezpieczenia operacyjnego oraz gotowości operacyjnej. Opisane tam zostały zarówno potencjał ratowniczy jak i przygotowanie poszczególnych podmiotów wchodzących w skład *ksrq*.

(dowód: akta kontroli str. 362-416)

Sformułowane w tych dokumentach wnioski (których szczegółowy opis przedstawiono w rozdz. 2) były sukcesywnie realizowane, i tak: podjęto działania mające na celu pozyskanie działki budowlanej pod nową JRG w Bieruniu, zwiększono liczbę jednostek OSP korzystających z systemu e-remiza (na dzień 30 czerwca 2020 r. z systemu e-remiza korzysta 8 jednostek, w tym jedna spoza KSRG), wyremontowano lub wymieniono niektóre samochody bojowe (w tym SD – 37 na nową autodrabinę SCD 40,3), prowadzono szkolenia mające na celu zwiększenie liczby druhow którzy ukończyli kurs kwalifikowanej pierwszej pomocy lub recertyfikację tego kursu (np. w ramach uzyskanej dotacji „5000+” w 2019 roku 23 druhow jednostek OSP z Bojszów, Międzyrzecza, Bojszów Nowych oraz Świerczyńca ukończyło kurs kwalifikowanej pierwszej pomocy lub przeszło pozytywnie recertyfikację), doprowadzono do ukończenia inwestycji mającej na celu miejscowe ograniczenie zagrożenia powodziowego (budowa rurociągu tłoczego i przepompowni z Bijasowic do rzeki Wisły), uczestniczono w posiedzeniach komisji oraz rad miejskich i gminnych poświęconych bezpieczeństwu pożarowemu i zabezpieczeniu przeciwpowodziowemu.

(dowód: akta kontroli str. 829-834)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Funkcjonowanie *ksrg* na obszarze działania KM PSP w Tychach było skutecznie nadzorowane. Komendant podejmował czynności niezbędne dla rzetelnego sprawowania nadzoru, w szczególności polegające na bieżącym analizowaniu zdarzeń, organizacji ćwiczeń, prowadzeniu inspekcji podległych jednostek OSP oraz egzekwowaniu od nich określonych obowiązków. W ocenie NIK podjęte w tym zakresie działania zapewniały zarówno odpowiednią sprawność jak i wymaganą gotowość do podejmowania określonych działań ratowniczo-gaśniczych na terenie miasta Tychy oraz powiatu bieruńsko-łędzkiego.

IV. Wnioski

W związku ze stwierdzoną nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujący wniosek:

Wniosek

Zapewnienie obsługi SKKM wyłącznie przez funkcjonariuszy posiadających wymagane przeszkolenie.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury NIK w Katowicach. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania
wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosku sformułowanych w wystąpieniu pokontrolnym oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Katowice, 27 października 2020 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach

Kontroler
Michał Kapek
Główny specjalista k.p.